

Parte-hartze txostena

DIAGNOSTIKO-FASEA

2025eko UZTAILA

TAPER

TERRITORIO Y CIUDAD

AURKIBIDEA

1/ SAIOEN DISEINUA	3
2/ PARTE-HARTZE DATUAK	11
3/ ONDORIO OROKORRAK	12

1/ SAIOEN DISEINUA

- **Saioan parte hartuko dute:** Erredakzio Taldea
- **Saioa dinamizatu du:** Erredakzio Taldea
- **Saioaren iraupena:** 2 ordu

- **Helburuak:**

Gaikako tailerrak eginez, HAPOaren diagnostiko-dokumentua aberastuko duen eztabaida bultzatu eta herritarrek udalerrriaren etorkizunari lotutako funtsezko ideiei buruz duten iritzia jasotzea. Ideia horiek Aurrerapen fasean aztertu eta garatuko dira. Erredakzio taldeak egindako dibulgazio-dokumentuan oinarrituta, saioaren helburua izango da hainbat gairi buruzko iritzia baliozkotzea, zalantzan jartzea edo euron gaineko hausnarketak eragitea. Gai horiek honakoak izango dira, besteak beste, mugikortasuna, etxebizitza, jarduera ekonomikoa eta paisaia, eta, batez ere, herritarrek iritzi-emateko oinarritzat erabiliko den aurretiazko txostenean identifikatutako gaietan jarriko da fokua. Horretarako, interes handieneko gaiak identifikatuko dira, edo polarizaziorik handiena eragiten dutenak, helburua eztabaida sortzea eta horri buruzko iritzia mahai gainean jartzea delako. Landuko diren gaietara eta bizilagunen gizarte-errealitatera egokituko da metodologia. Parte-hartze kualitatiboa bilatzen saiatuko gara.

- **Parte hartzerako deia:**

Lehentasuna emango zaio udalerriko kolektiboen arteko interakzioari. Lantaldeak belaunaldi ezberdineneko pertsonen, emakume zein gizon, eta jatorrizko auzo ezberdinen arteko parte-hartzaileekin sortzea sustatuko da. Saio irekietan parte hartzeko zailtasun handiena duten pertsonekin ahalegin berezia egingo da haien narratiba eta diskurtsoa presente egon daitezen, zuzenean galdetuz, hizkuntza egokituz edo komunikaziorako baliabideak zabalduz. Ahalik eta eztabaida pluralena sortzea da asmoa.

- **Saioetan landutako gaiak**

Saio guztiek honako galdera hau izango dute gidalerro: **Galdamesen, nola lor dezakegu denontzat bizigarriagoa izan etorkizuna?**

Gai bakoitzari buruzko eztabaida eta elkarrizketa aipatutako galdera horretan oinarrituta egin beharko dira, fokua Zallaren etorkizunean jarrita beti; eta, aldi berean, genero-ikuspegia eta dauden beharrian guztiak kontuan hartuta, ingurumenaren aldetik Zalla herri jasangarri bilakatzeko nahia ahaztu barik.

Saio bakoitzean landuko diren gai zehatzak:

- 1.saioan: mugikortasuna eta azpiegiturak, espazio publikoa eta ekipamenduak, paisaia eta landa eremuak, eta kultur nortasuna eta ondarea
- 2.saioan: etxebizitza, jarduera ekonomikoak, eta hirigintza garapenak.

• **Saioen egitura:**

(15-20') Sarrera: bilkuraren aurkezpena, plan orokorra zer den aipatzea, parte-hartze prozesuaren testuingurua, parte hartzeko mugarren azalpena eta gaituko diren bideak.

Bigarren saioan, aldez aurreko gaiez gain, indarrean dauden Hiri Antolaketako Arauen errepasoa egin da, testuingurua ikusiz eta horien garapen-maila aztertuz. Horrez gain, diagnostikotik ateratako datu batzuk eman dira, mahaietan hausnarketa sustatzeko.

(45-60') Mahai tematikoen arabeko lana, 15" gai bakoitzeko

(30') Bateratze-saioa: mahai bakoitzean jasotako ondorioak bateratzea.

(05') Saioaren amaiera

• **Metodologia:**

Saio bakoitzerako world cafe metodologia bat planteatzen da, world kafea prozesu sortzaile bat da, elkarlaneko elkarrikereta batera eramaten duena, non ezagutza partekatzen den eta neurri guztietako taldeetan jarduteko aukerak sortzen diren.

Saioaren planteamendua talde txikietan landu beharreko gaiak lantzea da. Talde guztiek saio bakoitzerako planteatzen diren gaiak landuko dituzte, pertsonak txandakatzea planteatzen da, eta gai estatikoa mahaian geratuko da. Txandakatze horren helburua talde bakoitzean aberastea da, aurreko taldeak jasotakoa, talde txikiek gai komunak aztertzea eta gauza bera egiten ari diren beste batzuegandik ikastea, eta zeregin garrantzitsua izan du beti gizartearen berrikuntzan.

Hainbat galderak proposatuko dira gai bakoitzaren inguruan hausnartzeko eta, horrela, parte-hartzaileek herriaren etorkizuna zelan irudikatzen duten jakiteko. Egindako ekarpenak, hausnarketak eta emandako informazioa antolatzeke, AMIA bat osatuko da. Horretara, ideiak taula horretan batuta geratuko dira. Metodo hori erabiltzea garrantzitsua da datuak behar bezala jasota gera daitezen.

AMIA taulaz gain eta landuko diren gaien inguruko gakoak biltzen dituzten laguntza-orriez aparte, talde bakoitzaren mahai gainean udalerraren mapa bat jarriko da, parte-hartzaileek ekarpen georreferentziatuak egiteko aukera izan dezaten.

Ondorengo lerroetan azaltzen dira, saioan erabiliko diren teknika metodologiko biak:

> **WORLD KAFEA:**

Zer da World Kafea? Garrantzizko gaien inguruan elkarrikereta-sare bizia sortzeko teknika bat. Sormen-prozesua da, lankidetzako elkarrikereta sortzeko bide dena, non ezagutza partekatzen den eta ekintzarako aukerak sortzen diren tamaina guztietako taldeetan.

World Kafe metodologia (munduko kafea) giza elkarrikereta prozesu interesgarria eta hurbila da. Pertsona talde bati galdera astunei buruz hitz egiteko aukera ematen dio, ideia, akordio eta ekintza-bide sortzaile eta berritzaileak sortzeko, kafetegi baten antzeko giro atsegina eta adiskidetsua.

Mahai batzuk jartzeko espazio zabala aukeratzen da; parte hartzen duten pertsonen kopuruaren arabera mahai gehiago beharko dira. Galdera esanguratsu bat aukeratzen da, partehartzaileentzat garrantzitsua dena eta hainbat ikuspegi aztertzea eskatzen duena. Elkarriketa txandak ezartzen dira, 20 eta 30 minutukoak, interes komuneko gaiei buruz. Pertsonak mahaiz aldatzen dira txandetan zehar; horretara, denbora-tarte laburrean konexio-sare zabala sortzen da, horixe da-eta sustatu beharrekoa. Kasu honetan, jendea mahai batetik bestera mugitu beharrean, gaiak izango dira mahairik mahai trukatu direnak.

Txanda horien ondoren, talde osoa batuko da iritziak denen artean partekatzeko. Partehartzaileei eskatzen zaie, beraien kafe-ko txandetatik atera diren ideia nagusiak zeintzuk izan diren aztertzen minutu batzuk eman ditzatela, beraientzat esanahi handiena dutenak eta elkarriketa horietatik erator daitezkeen ideiak foro irekian plazaratu ditzaten.

> AMIA:

Zer da AMIA? Proiektu bati buruzko ebaluazioa egiteko teknika da. Teknika hori erabiltzen da proiektu jakin baten inguruan hainbat arlotako informazioa izan nahi dugunean, oraina eta etorkizuneko proiektzioa ebaluatzeko.

Ahulguneak eta Mehatxuak jatorri endogenoko eta exogenoko alde negatiboak dira, hurrenez hurren; hau da, proiektuaren mugen edo oztopoen adierazle dira, lurraldearen elementu batean edo batzuetan proiektu hori garatzeko gaitasuna geldiarazten dutenak.

Potentzialtasunei dagokionez, Indarguneak jatorri endogenoko eta positiboko aldeak direla esaten dugu, eta aukerek jatorri exogenoa dutela, eta lurralde-baliabideen balorizazio edo aprobetxamendutik datozela.

Elkarriketa sortzen laguntzeko, landu beharreko gai bakoitzean Zallak dituen indarguneak eta ahulguneak identifikatzen lagun dezaketen hainbat gai planteatu dira.

• Indarguneak detektatzeko funtsezko galdera

Zein dira Galdamesek dituen INDARGUNEAK etxebizitzari dagokionez, pertsona guztientzako etorkizun bizigarriagoa lortzeko?

• Ahuleziak detektatzeko funtsezko galdera

Zer AHULEZIA ditu Galdamesek etxebizitzari dagokionez, pertsona guztientzako etorkizun bizigarriagoa lortzeko?

- **Mehatxuak detektatzeko funtsezko galdera**

Zer MEHATXU ditu Galdamesek etxebizitzari dagokionez, pertsona guztientzako etorkizun bizigarriagoa lortzeko?

- **Aukerak detektatzeko funtsezko galdera**

Zer AHULEZIA ditu Galdamesek etxebizitzari dagokionez, pertsona guztientzako etorkizun bizigarriagoa lortzeko?

- **MUGIKORTASUNA ETA AZPIEGITURAK gaia lantzeko funtsezko gaiak:**

Azpiegiturak

- > Beste udalerri batzuekiko lotura
- > Bilborekiko lotura
- > Etorkizuneko azpiegiturak

Mugikortasuna

- > Oinezkoen ibilbideak
- > Bidegorriak
- > Garraio publikoa: autobusa
- > Aparkalekuak
- > 30 km/h-ko eremuak
- > Ibilgailuentzat moztutako kaleak
- > Oinezkoek eta ibilgailuek partekatzen dituzten kaleak
- > Nolakoak da pertsonen, bizikleten, autoen, motorren, autobusen eta abarren arteko bizikidetza?
- > Irisgarritasun unibertsala

- **ESPAZIO PUBLIKOAREN ETA EKIPAMENDUEN gaia lantzeko funtsezko gaiak:**

Berdeguneak

- > Berdeguneen sarea
- > Udalerrian berdeguneak jartzea
- > Nolakoak izan beharko lukete?

Tamaina/Kokapena/Erabilera/Izaera/Ibilbideak

Espazio publikoa

- > Espazio publikoen sarea
- > Hurbileko espazio publikoak
- > Nolakoak izan beharko lukete?

Tamaina/Kokapena/Erabilera/Izaera/Ibilbideak

Ekipamenduak

- > Zer ekipamendu mota behar dira Galdamesen?
- > Eta eskualdeko zein ekipamendu kokatu beharko litzateke Zallan?
- > Nolakoak izan beharko lukete?

Tamaina/Kokapena/Erabilera/Ibilbideak

• **PAISAIA ETA LANDA EREMUAK gaia lantzeko funtsezko gaiak:**

Landa-eremuak

- > Zer behar daude gaur egun landa-eremuetan egunerokoan?
- > Zer bilakaera aurreikusten da?
- > Zer behar berri sortuko dira landa-ingurunean belaunaldi-aldaketari begira?
- > Beharrezkoa al da landa-inguruneari lotutako erabilera berri bat txertatzea?
- > Landa-turismoak gora egin al du?
- > Auzoen arteko lotura
- > Hirigunearekiko lotura
- > Ibilbide naturalak

Paisaia

- > Barbadun ibaia
- > Babes-eremuak
 - Basoak
 - Eraikinak
 - Iturburuak
 - Ibaiak
- > Giroak zaintzea.
- > Nekazaritza- edo baso-monolaborantza

• **KULTURA-NORTASUNA ETA ONDAREA gaia lantzeko funtsezko gaiak:**

- > Herri-nortasuna garatzeko mantendu beharreko ezinbesteko elementuak
- > Zer beharko litzateke etorkizunean kultura-ondarea balioesteko eta babesteko?
- > Zailtasunak izan al dira higiezin babesturen bat birgaitzeko edo erabiltzeko orduan? Zergatik?
- > Kultura-ondarea
- > Ondare immateriala
- > Ondare etnografikoa
- > Hizkuntza
- > Babestu beharreko espazioak
- > Hirigintza-garapena saihesteko babestu beharreko eremuak
- > Giroak zaintzea

• **ETXEBIZITZA gaia lantzeko funtsezko gaiak:**

- > Zeintzuk dira Galdamesko etxebizitzarekin lotutako beharrak?
- > Zer bilakaera aurreikusten da etorkizunean etxebizitzaren inguruan?
- > Zer neurri hartu beharko lirateke etorkizunean gazteen kolektiboari erantzuteko?
- > Zer neurri hartu beharko lirateke etorkizunean adinekoen kolektiboari erantzuteko?
- > Zer neurri hartu beharko lirateke kolektibo ahulenei erantzuteko?
- > Imajinatzen duzu gaur egun erabilgarri ez dagoen etxebizitza-aukerarik? Zein motatakoak?
- > Nola irudikatzen duzu landa-ingurunean etxebizitzaren bilakaera?
- > Zein dira uholdeen gaiarekin lotutako beharrak etxebizitzaren ikuspuntutik?
- > Zer neurri hartu beharko lirateke uholdeen eta etxebizitzaren arloan etorkizunari begira?
- > Eraikinak birgaitzea
- > Etxebizitza hutsak
- > Erabiltzen ez diren etxebizitzak birbizitzeko aukera errazteko proposamenak
- > Etxebizitzaren irisgarritasuna
- > Etxebizitza babestua/Alokairu soziala

• **JARDUERA EKONOMIKOAREN gaia lantzeko funtsezko gaiak:**

> Nola baloratzen duzu gaur egun Galdamesek duen ehun ekonomikoa?

Merkataritza

Zerbitzuak

Lehen sektorea

Landa-inguruneari lotutako jarduera ekonomikoak

Industrialak

> Nola irudikatzen duzu Galdamesko ehun ekonomikoa etorkizunari begira?

Merkataritza

Zerbitzuak

Lehen sektorea

Landa-inguruneari lotutako jarduera ekonomikoak

Industrialak

• **HIRIGINTZA GARAPENEN gaia lantzeko funtsezko gaiak:**

> Nola baloratzen dituzu gaur egun dauden garapenak (etxebizitza, zerbitzuak, jarduera ekonomikoa...)?

> Nolakoa da ingurunearekin eta herritarrekin duzun harremana?

> Nola ikusten duzu etorkizuna lurraren artifizializazioari dagokionez

> Nola baloratzen dituzu egungo bizitegi-garapenak?

> Etorkizunean etxebizitza-garapenik egon beharko litzateke? Baleude, nola imajinatuko zenituzke? Erantzuna baiezkoa bada, zein eremutan garatu beharko lirateke?

> Nola baloratzen dituzu gaur egun zerbitzuekin (publikoak eta pribatuak) lotutako garapenak?

> Etorkizunean zerbitzuekin (publikoak eta pribatuak) lotutako garapenak egon beharko lirateke? Baleude, nola imajinatuko zenituzke? Erantzuna baiezkoa bada, zein eremutan garatu beharko lirateke?

> Nola baloratzen dituzu jarduera ekonomikoekin lotutako egungo garapenak?

> Etorkizunean jarduera ekonomikoekin lotutako garapenak egon beharko lirateke. Nola imajinatzen duzu halakorik balego? Erantzuna baiezkoa bada, zein eremutan garatu beharko lirateke?

> Zein eremu babestu beharko lirateke garapena saihesteko?

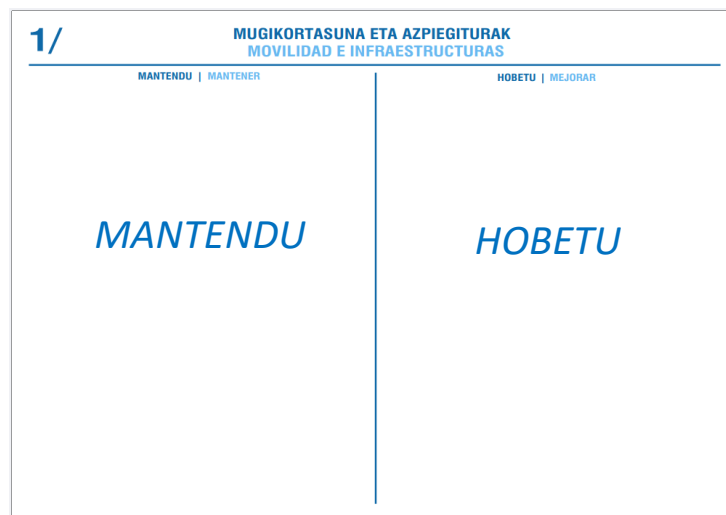
> Zein eremu babestu beharko lirateke, garapena saihesteko?

Informazioa biltzeko taula:

Saioaren amaieran, gaien araberrako bateratze-lana egingo da, eta 30 minutuko denbora- tartea emango da horretarako. Garrantzitsua iruditzen zaigu bateratze-lan horri kalitatezko denbora ematea, une horretan azalduko baitira argien desadostasunik handiena eragiten duten puntuak. Bateratzean sortzen diren gaiak hurrengo taulan jasoko dira, mantendu nahi diren eta hobetu daitezkeen ideien ikuspegia izateko.

Bateratze-saioan emandako informazioa biltzeko taula:

- **Genero ikuspegia, zehar-lerro modura aplikatuta**

Parte-hartzea, generoaren ikuspegitik, ezinbesteko praktika da. Izan ere, hirigintza arlorako emakumeen bizi-esperientzia ekartzen du eta, gainera, andre askok egunerokoan duten egitekoa

ikusaraztea ahalbidetzen du. Erronka handia da partaidetza-prozesu inklusiboak, integratuak eta lotesleak egitea, ahots ugarik eta anitzek pisua izan dezaten. Komeni da parte hartzeko kanal eraginkorrak irekitzea espazio publikoaren, zuzkidura-ekipamenduaren eta abarren esparruan elementuak edo espazioak definitzeko eta diseinatzeko.

Hirigintzari buruzko begirada feministak zera esan nahi du: hiri-paisaia esku hartu nahi bada, parekatu egin behar direla produkzio-mundutik eratorritako eskakizunak eta erreprodukzio-munduaren eskaerak. Hau da, haurren, adinekoen edo dibertsitate funtzionala duten pertsonen premiak erdigunean jarri behar direla, baina ez subjektu homogeneo gisa, baizik eta beste aldagai batzuk kontuan hartuta, hala nola, adina, arraza edo sexu-orientazioa.

Espazio publikoari dagokionez, kontuan hartu beharko dira sarbideak, irisgarritasuna, materialak, altzariak, landaredia, argiztapena eta eguzkitzea, ura... eta pertsona guztientzako espazio publiko atseginak eta kalitatekoak sortzen laguntzen duten gainerako alderdiak, gogoan izanda mendeko pertsonen autonomia eta zaintzaileen askatasuna (gehienak emakumeak) sustatu behar direla.

Espazio publikoak erabiltzeko autonomia eta askatasun gisa ulertu behar da segurtasun sentsazioa. Garrantzi handiko aldagaia da, pertsonen mugimenduak baldintzatzen dituen; hala, espazio publikoak etsai-girokoak eta besteenak direla iritziz gero, utzi egiten zaio espazio horiek erabiltzeari eguneroko bizitzako jarduerak garatzeko. Beraz, segurtasun-pertzepzioa hobetzeko neurriak hartu beharko dira, espazio publikoan oztopo arkitektonikoak ezabatuz; adibidez, garraio publikoaren geltokiak eraikitze material gardenak erabiliz. Era berean, eraikuntzatik segurtasun-sentsazio handiagoa bermatzeko aldaketak ere sar daitezke; esate baterako, balkoiak, terrazak edo begiratokiak ugaritzeak kalean gertatzen dena hobeto kontrolatzeko bidea ematen du, eta, beraz, ikusiak izaten laguntzen dute. Beste ekimen bat eraikinetako beheko solairuetan merkataritza edo ekipamenduak kokatzea da.

Irisgarritasunari eta, oro har, mugikortasunari dagokienez, arreta berezia jarri behar da oinezkoentzako loturetan eta, batez ere, ibilgailuek oinezkoen ibilbideekin bat egiten duten tokietan, hala nola: garaje-irteerak, aparkalekuetarako sarbideak, bidegurutzeak, bideak gurutzatzeko pasabideak eta autobus-geltokiak. Oinezkoentzako ibilbideak seguruak izan daitezen, gomendagarria da honakoak kontuan izatea: errepideetan dauden oinezkoen pasabideak, zoladura mota, oinezkoentzako sarbideak... Irisgarritasun unibertsalaren, segurtasunaren eta garraio publikoaren garapenaren baldintzak hobetzeko jarduerak emakumeen mugikortasuna sustatzen dute, emakumeak baitira garraio publikoaren erabiltzaile nagusiak mugikortasun jasangarriaren esparruan. Halaber, gomendatzen da azterlan zehatzagoa egitea autobus geltokien irisgarritasunari eta espazio publikoarekiko loturari buruz, bai eta iristeko zailtasun handienak dituzten eremuekiko konexioa aztertzea ere, hala nola industrialdeekiko konexioa; izan ere, garraio publikoaren erabilera sustatzearekin batera, erabilera unibertsal bihurtzen lagunduko duten neurriak hartu behar dira-eta.

Azkenik, baina ez horregatik garrantzi gutxiagokoa, aipatu behar da ezinbesteko praktika dela generoaren ikuspegitik egindako parte-hartzea, horixe baita bizi-esperientzia hirigintza-metodora hurbiltzea ahalbideratzen duena eta, era berean, emakumezko askok egunerokoetan duten zeregina bistaratu dezakeena. Erronka handia da partaidetza-prozesu inklusiboak, integratuak eta lotesleak egitea, ahots ugarik eta anitzek pisua izan dezaten. Komeni da parte hartzeko kanal eraginkorrak irekitzea espazio publikoaren, zuzkidura-ekipamenduaren eta abarren esparruko elementu edo espazioen definizioan eta diseinuan.

2/ PARTE-HARTZE DATUAK

Guztira, 23 pertsonak parte hartu dute bi saioetan. HAPO bezalako dokumentu estrategiko bati begira, herritar guztien parte-hartze maila kuantitatiboki ez da oso handia. Web orriaren bidez online parte hartzeko aukera dagoela aipatu behar da, eta bide horrek aurrez aurreko prozesuari gehitzen dio, bertaratzeko aukerarik izan ez duenari parte hartzeko aukera emanez.

1. saioa:

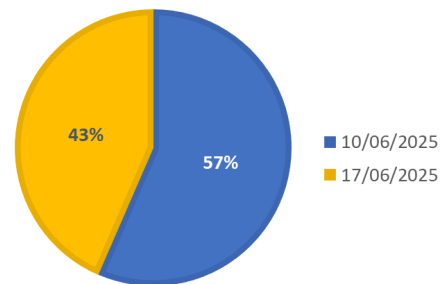
Eguna: 2025eko ekainak 10

Parte hartzaile kopurua: 13

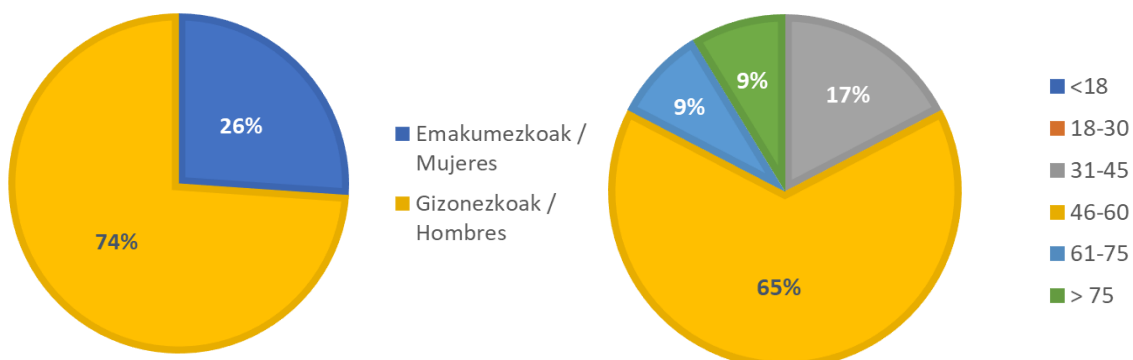
2. saioa:

Eguna: 2025eko ekainak 17

Parte hartzaile kopurua: 10

Generoari dagokionez, gizonen parte-hartzea emakumeena baino handiagoa izan da, % 74 eta % 26, hurrenez hurren. Adin-tartearen inguruko ordezkartzari dagokionez, parte-hartzaileen % 65ek 46-60 urte dituzte. Bertaratutakoen kopuruari dagokionez, bigarren adin-taldea 31-45 urte bitarteko populazio-tartea izan da, % 17ko parte-hartzearekin. Proportzio berean, 61-75 eta >75 urte bitarteko pertsonak daude, % 9ko partaidetzarekin. Horrek esan nahi du, batura eginda, >61 urteko adin-tartea partaidetzaren bigarren adin-talde jendetsuena izango litzatekeela, % 18rekin. < 18 eta 18-30 adin-tarteetako parte-hartze maila nulua izan da; beraz, udalerriko gazteenak erakartzeko kanal hurbilagoak erabili behar direla ondorioztatu da, baita 75 urtetik gorakoentzako kanal irisgarriagoak ere. Laburbilduz, saio horietara joan den batez besteko herritarraren profila 56 urteko gizona izan da.

3/

ONDORIO OROKORRAK

Ondoren, gaiaren arabera ezagutuko ditugu herritarren ekarpenak eta hausnarketak, eta horiei buruzko ondorio orokorrak jasoko ditugu. Hor batutako guztiak estrategia orokor batzuk emango dizkigu Galdames bizigarriagoa eraikitzen lagunduko digun Aurrerapen dokumentua idazten hasteko.

/ MUGIKORTASUNA ETA AZPIEGITURAK:

Mugikortasuna gure herri, hiri eta lurraldeen oinarria da. Galdamesen kasuan, landa-izaerak eta sakabanatutako hainbat gunek, oro har, ibilgailu pribatuaren oso mendeko lurraldea osatzen dute.

Garraio publikoaren zerbitzuari dagokionez, efizientzia falta adierazten da, baita honen eza ere. Maiztasun txikia du, eta ez dator bat udalerriaren errealitatearekin. Gainera, eskualdeko udalerriekin (Enkarterri/Enkarterriak) loturarik ez dagoela adierazi da, Muskizetikiko lotura soilik bermatuta egonda. Gainera, interkonexio-puntuetan markesinarik ez dagoela adierazten da. Bestalde, sentitzen da garraio publikorik eza izan daitekeela natura- eta kultura-erakargarritasun handiko udalerrri batean turismoa falta izateko arrazoietakoa bat.

Autobus-zerbitzuari dagokionez, begi onez ikusten da udal-mikrobusaren zerbitzua, Galdamesko bizilagunak Zallara zerbitzu medikoak jasotzera hurbiltzeko balio duena.

Oinezkoen eta bizikleten mugikortasunari dagokionez, osorik ez dagoela, eta lotu gabeko puntu asko dituela pentsatzen da. Jorratutako gaietako bat izan zen, bide berdeek San Pedroko herrigunea mugatzat ez izatearen zergatia. Auzoak elkarri lotuta egotea eskatzen da, mugikortasun alternatiboarekin (oinetakoak eta bizikletak). Gainera, udal-mugetatik kanpora konektatzeko beharra ikusten da, eskualdeko mugikortasun iraunkorreko sare baten bidez.

Ibilgailu pribatu motordunaren erabilerari dagokionez, lehen esan bezala, autoarekiko mendekotasun handia dago elkarren artean sakabanatuta dauden biztanle-guneak dituen lurralde batean mugitzeko. Azken faktore hori mehatxu bat da familientzat, kostu handiak eragiten baititu (ibilgailuen eta erregaien prezio altuak). Aditzera eman nahi da udalerriaren despopulazioaren arrazoietakoa bat mugikortasunean hautematen diren zailtasunak izan daitezkeela. Aparkalekuei dagokienez, une jakin batzuetan San Pedroko hirigunean aparkalekurik ez dagoela aipatzen da.

Hobetu beharreko elementu edo puntu hauek aipatzen dira: auzo arteko ibilbide-sare bat, bide zaharrak berreskuratzea, disuasio-aparkalekuak ezartzea eta aipatutako lotura Kadaguako korridorean zehar dauden udalerriekin.

/ ESPAZIO PUBLIKOA ETA EKIPAMENDUAK

Zerbitzuei dagokienez, herritarrek ez dute hautematen hobekuntza handirik behar den espazio publikoari, berdeguneei eta ekipamenduei dagokienez.

Gaur egungo kirol-ekipamenduak (gimnasioa, futbol-zelaia, frontoia, pistak, Boulder...) udalerriko gotorlekutzat hartzen dira.

Tokiko merkataritza izateko beharra aipatzen da, herriari zerbitzua ematen dion zerbait dela ulertuta. Udalak baditu lokalak emakidan uzteko, baina, hala ere, badirudi ez duela arrakastarik, eta ez dago kudeatu nahi duen jenderik.

Ekipamendu edo zerbitzu hauen falta sumatzen da: herriko adinekoentzako jarduerak eta ekipamenduak. Auzo nagusietan ez dago lokalik edo biltzeko gunerik. Interesgarritzat jotzen da hirugarren adinekoentzako egoitzako eta haurtzaindegiko ekipamendu konbinatua txertatzea. Belaunaldien arteko co-living, zuzkidura-bizitoki edo antzeko eredu gisa pentsatua.

Sarea, hiri-bilbea eta kaleak dira espazio publikoa osatzen dutenak. Espazio publikoa oinezkoentzat da, pertsonentzat, eta atsegina eta edonorentzat irisgarria izan behar du. Gainera, sare eta igarobide gisa balio behar du, baina baita elkartzeko eta egoteko ere. Horregatik, pertsona batzuek espazio publikoak oinezkoentzat egiteko eskatzen dute.

Berdeguneei dagokienez. Herritarren ustez, hain udalerri landatarra izanik, ez dago berdegunerik behar. Gainera, aipatzen da berdegune batzuk urbanizatu egin beharko liratekeela etorkizuneko galdamestarrak erakartzeko.

/ PAISAIA ETA LANDA-EREMUAK

Galdamesek lurzoru urbanizaezin gisa katalogatutako azalera handia du, eta natura berehalakoa da; natura-ondare handiko udalerria da. Landa-eremuen garapenari dagokionez, adierazten da gune askok landa-funtsa galdu dutela, eta gutxi dira lehen sektorean diharduten pertsonak. Gainera, belaunaldi-erreleborik ez dagoela ikusten da. Hala ere, nekazaritza- eta abeltzaintza-sektorea sustatzea proposatzen da, basogintza-sektorearen ordeez.

Landa-auzoetarako sarbideari dagokionez, adierazi da jendegabetzea dagoela eta landa-eremuen arteko lotura hobetu behar dela. Horrekin lotuta, aipatzen da landa-eremuetan etxebizitza-eskaintzarik ez egoteak ere ez duela laguntzen biztanle berriek eremu horiek bizitzeko aukera izan dezaten. Ondare-interesa duten baserriak kontserbatzearen alde egiten da, eta, aldi berean, baserrien bereizketak despopulazioaren arazoarekin lagundu ahal izatea proposatzen da.

Baso-eremuetan espezie autoktonoak landatzea sustatu eta lehenestea eskatzen da. Paisaiak aukera asko eskaintzen ditu, eta balioa eman behar zaio erakarpen gisa: Ogi eguna, Mendi Bira...

/ KULTURA-NORTASUNA ETA ONDAREA

Nortasuna Galdamesko kolektibitatearen berezko ezaugarrien multzoa da, besteen aurrean ezaugarritzen dituen. Saioetara bertaratu direnek azken urteetan udalerrriaren nortasuna galdu dela

alegatu dute. Kide izatearen sentimendua eta harrotasuna galdu dira. Horregatik, beldur dira herria logela-herri bihurtuko ote den.

Herriari berriz ere balioa ematea proposatzen da, duen baliorik handienarekin: bere natura-ondarearekin. Horregatik, inguruko haitzuloak sustatzea proposatzen da.

Eraikitako ondareari dagokionez, askotan aipatzen da eliza-ondareko hainbat elementuren (ermiten, adibidez) mantentze-egoera txarra. Gainera, aipatzen da zaila dela eraikin zaharrak birgaitzea eta erabilera-aldaketak egitea, batez ere, etxebizitza bihurtzeko.

Leku eta elementu historikoak mantentzea proposatzen da: baserriak (adibidez, Goiuri baserria), zubiak (Arnagako zubia, Laiseca zubia, Aguablancako zubia...), Martínez Rivas, Antonio Trueba jaunaren monumentua, hilerrietarako sarbideak eta harrizko harlanduzko sarrerak.

/ ETXEBIZITZA

Erronka handienetarikoa da etxebizitza Galdamesen, mugikortasunarekin batera. Etxebizitza berrien eskaria handia da, eta, hala ere, horiek eskuratzeko aukerak zailak dira, bai erosteko bai alokatzeko eskaintza eskasa delako, kostu handikoa, irisgarritasun eza eta eraberritzeko zailtasuna, hiri-konfigurazio barreiatua eta etxebizitza hutsen edo bigarren etxebizitzaren kopuru handia alde batera utzi gabe.

Gai horiek guztiek zuzenean eragiten diete herritarrei. Hiriko eta etxebizitzako irisgarritasunak mugikortasun urriko pertsonen eta adinekoei eragiten die gehienbat. Etxebizitzaren prezioak eta tipologia, ordea, arazo kolektiboa izan arren, eragin zuzenagoa dute gazteengan.

Aurretik aipatu den bezala, Galdames landa-izaerako udalerria da, eta biztanleen behar berrietara egokitu ez diren lehen sektoreari lotutako bizitoki-ereduak ditu. Horren ondorioz, biztanle gehienak eraikuntza-modalitate berriak dituzten eta garraio publikoaren bidez hobeto konektatuta dauden gunetan bildu dira, hala nola San Pedron edo El Llanon. Hori dela eta, udalerriko beste landa gune batzuen despulazioa eragin dela esan daiteke.

Saioetara bertaratu direnen artean, etxebizitza-premia aho batez identifikatu da. Beharrezkotzat jotzen dute dauden udal-lursailak aprobetxatzea etxebizitza-parke publiko bat sortzeko, babes ofizialeko etxebizitzak edo tasatutako etxebizitzak bezalako ereduarekin, etxebizitzaren prezioa eta eraikuntza mota kontrolatu ahal izateko (betiere, altueran eta irudian inguruko landa-nortasuna errespetatuko dutelarik). Horretaz gain, etxebizitza-tipologia berriak ere planteatzen dira, hala nola “co-living” etxebizitza, tutoretzapeko apartamentuak edo adinekoentzako zuzkidura-etxebizitzak, udalerriko independentziari eta iraunkortasunari eutsi ahal izateko, emigratzeko betebeharraren aurrean. Era berean, behe solairuetan saltokiak edukitzea posible egingo luketen etxebizitza-alokairu publikoak sustatzeko aukera aipatu da; horrela, hiritar berriek udalerrian bizitzeko interesa izan dezaten sustatuko litzateke, etxebizitza- eta lan- beharrak ahalbidetuta.

Etxebizitza libre berria eraikitzeari dagokionez, lurrak erosteko eta ondoren urbanizatzeko prezioen kostu handia kritikatzeko da. Badirudi horregatik ez direla garatu indarrean dauden arau subsidiarioetako sektore urbanizagarriak. Hobetu beharreko puntu gisa, kritikatu egin da egungo Arau Subsidiarioetan bizitegirako kalifikatutako lurzoru urbanizagarriak eta eraldaketako hiri-lurzoruak San Pedroko herriguneari zentralizatzea. Horregatik, HAPO berriaren proposamenaren

esparruan, etorkizuneko bizitegi-garapenak herriko herrigune desberdinen artean birbanatzeko aukera planteatu dute herritarrek.

Dagoeneko eraikita dagoen ondarea birgaitzeari dagokionez, araudiaren zurruntasuna kritikatzeko da, esanez materialak gehiago malgutzeko, azalerak banatzeko eta izapide burokratikoak sinplifikatzeko etxebizitza hutsak berritzea sustatuko luketela eta landa-eremuak birpopulatzea erraztuko luketela.

Galdamesen kontuan hartu beharreko puntu garrantzitsuenetako bat landa-nukleo bakoitzaren identitatea da; izan ere, ez dago herritarrek "zentro" bakar batean biltzeko lehentasunik, baizik eta dagoeneko eraikita dagoen ingurunea aprobetxatzea lehenesten da, auzoen arteko lotura hobetzea bilatuz.

/ JARDUERA EKONOMIKOA

Prekarizazioa eta lehen sektorearen galera arazo kolektiboa da gure gizartean; hala ere, landa-nortasuna duten Galdames bezalako herriak dira lehen sektorearen basamortutzea nabarmenago erakusten dutenak. Horregatik, landa-inguruneko ekintzaileentzako laguntza eta baldintzak hobetzea sustatu behar da; ezartzeko eta mantentzeko laguntza ekonomikoen, burokrazia sinplifikatzeko, publizitate-kanpainak sortzeko eta produktuak merkaturatzeko erraztasunaren bidez.

Tokiko saltoki txikiei dagokienez, auzoen barriadurak zaildu egiten du mota horietako jarduerak bizirik irautea, ez baitago jarduera ekonomikoa kontzentratzeko gunerik. Horrez gain, auzoen arteko mugikortasuna zaila da, eta ez dago konexio onik garraio publikoaren bidez, eta horrek are gehiago

zailtzen du beste udalerri batzuekiko lotura. Egoera horrek lan egin ahal izateko ibilgailu propioa edukitzera behartzen du, eta horrek bizitza garestitzen du, ekintzailetzari kalte egiten dio eta Galdamesen kokapena erakargarritzat jotzea desmotibatzen du. Horregatik, oso garrantzitsutzat jotzen da mugikortasuna hobetzea, jarduera ekonomikoak bultzatu ahal izateko.

Dagoen industria-jarduera, urria bada ere, indargunetzat jotzen da, eta komenigarritzat jotzen da hari eustea, baita handitzea ere; izan ere, gaur egun, industria-lurzoru gehiago eskatzen da, baldin eta ingurune hurbilean, mailakatuta eta ingurunea errespetatuz egiten bada.

Herritarrek adierazi dute gaur egun Galdamesen interesa duten enpresek behar desberdinak dituztela (bulegoak, logistika-zentroak...), eta mugikortasun-zailtasunak eta garraio publikoarekiko konexio txarrak eragozten dutela horien ezartzea.

/ HIRIGINTZA-GARAPENAK

Mehatxurik handiena udalerriko gazteen exodoa da, ezin baitute beren auzoan edo udalerrian etxebizitzarik eskuratu. Indarrean dauden arau subsidiarioek planteatzen dituzten eremu urbanizagarriari begiratzat gero, agerikoa da hirigintza-garapen berririk ez egotearen arazoa ez dela horretarako lurzoru erreserbatuak ez egotea. Herritarren ustetan, lurren salmenta- eta urbanizazio-kostu handiek zailtzen dute lursailak erosi eta eraikitzea. Salmenta-prezioa kontrolatzeko tresnen beharra aipatu da, lurzoruaren prezioarekiko espekulazioa saihesteko.

Egungo lurzoru urbanizagarriaren erreserba, funtsean, San Pedro auzoan biltzen da, eta gainerako landa guñeak hazteko aukerarik gabe uzten ditu. Bertaratutako guztiak bat datoz hazkunde eremuen kokapenak auzoen artean dibertsifikatzeko premian, araudiak horretarako aukera ematen badu bahintzat. Gainera, herritarren kopurua handitzeak, auzoetako zerbitzuak hobetzea ere ekarriko luke ondorio gisa.

Kezka agertu da Bizkaiko Foru Aldundiak 2016an egindako inbentario berriaren arabera nukleo kategoria galdu duten landaguneengatik. HAPO berria idaztean nukleo bakoitzaren kasuistikak berrikusteko eskatzen da.

Bizitegi-garapen berriak etxebizitza- eta herri-eredua birpentsatzeko aukera gisa ikusten dira: etxebizitza irisgarriak, alokairu sozialekoak, adinekoentzako etxebizitza komunitarioak... Hirigintza-garapen guztietan, konektagarritasunak, mugikortasunak eta irisgarritasunak funtsezko faktoreak izan behar dute. Gainera, hirigintza-garapen berri orok oinezko- zein bidegorri-lotura izan beharko luke lurraldearekin konektatzen dela ziurtatzeko. Garraio publikoarekiko lotura izatea ere ezinbestekoa litzateke.

TAPER
TERRITORIO CIUDAD

2025eko UZTAILA